

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Полтавський юридичний інститут

Кафедра цивільного, господарського і фінансового права

С И Л А Б У С

із навчальної дисципліни

«Медичне право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма / спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2019, 2020

Викладач – Пашков Віталій Миколайович,
професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор
юридичних наук

Полтава – 2019

Силабус навчальної дисципліни «**Медичне право**» для студентів галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», другого (магістерського) рівня вищої освіти Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 12 с.

Розробник:

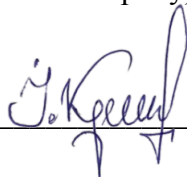
Пашков Віталій Михайлович, професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри цивільного, господарського і фінансового права (протокол № 1 від «11» вересня 2019 р.)

Дата оновлення – 27 серпня 2020 року

(протокол № 1 засідання кафедри цивільного, господарського і фінансового права від 27 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____

Криницький І.Є.

Загальна інформація про викладача

Інформація про викладача, який викладає навчальну дисципліну

Пашков Віталій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Контактна e-mail: v.pashkov26.06@ukr.net

Індивідуальні консультації проводяться щопонеділка із 10:00 до 17:00 за адресою: місто Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 501-В (приміщення кафедри цивільного, господарського і фінансового права Полтавського юридичного інституту).

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на забезпечення фундаментальної теоретичної і практичної підготовки юристів, спроможних вирішувати складні завдання за фахом, професійно здійснювати правове забезпечення діяльності різних видів закладів охорони здоров'я, забезпечувати захист прав пацієнтів, медичних і фармацевтичних працівників, а також займати керівні посади в цій сфері; одержання випускниками навичок систематичного самостійного навчання (самоосвіти) як виду безперервної освіти у галузі юридичної практики.

Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Медичне право» є набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі медичного та фармацевтичного права, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Основними **завданнями** вивчення зазначеної навчальної дисципліни є:

– формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі медичного та фармацевтичного права, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері, зокрема щодо:

- поняття та змісту основних категорій медичного та фармацевтичного права;
  - організаційно-правових моделей управління у сфері охорони здоров'я;
  - тенденцій розвитку світового та вітчизняного механізму правового регулювання й організації діяльності у сфері охорони здоров'я;
  - системно-структурної організації сфери охорони здоров'я, правового статусу та практики її реалізації суб'єктами організаційно-господарських повноважень в Україні та світі;
  - нормотворчості суб'єктів організаційно-господарських повноважень сфери охорони здоров'я, порядку прийняття та реалізації актів суб'єктами медичної та фармацевтичної діяльності;
  - правового статусу суб'єктів медичної та фармацевтичної діяльності їх господарської компетенції;
  - правового механізму державного контролю при здійсненні ними діяльності;
  - особливостей реалізації юридичної відповідальності закладами охорони здоров'я.
- набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають при здійсненні медичної та фармацевтичної діяльності у різних учасників сфери охорони здоров'я, зокрема щодо:
- ліцензування медичної та фармацевтичної діяльності;
  - реалізації господарської компетенції суб'єктами медичної та фармацевтичної діяльності;
  - організації медичного та фармацевтичного обслуговування;

- реалізації владних повноважень суб'єктами організаційно-господарської діяльності у сфері охорони здоров'я;
- особливостей медичного страхування;
- управління закладами охорони здоров'я органами державної влади та місцевого самоврядування;
- реалізації правового статусу суб'єктів медичної та фармацевтичної діяльності з метою забезпечення права на здоров'я та життя громадян.
  - здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та низки інших навчальних дисциплін, й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах, зокрема:
    - поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Цивільне право», «Конституційне право України», «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Господарське право», «Фінансове право» щодо прав та основних свобод громадян, зокрема права на здоров'я та життя, а також системи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я та їх господарської компетенції, їх правового статусу, щодо правового забезпечення права на здоров'я, студенти набувають знань про особливості медичної і фармацевтичної діяльності, про правові режими медичного та фармацевтичного обслуговування, організації державного контролю у сфері охорони здоров'я задля забезпечення права громадян на охорону здоров'я;
    - поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Адміністративне право», студенти набувають знань про особливості адміністративної та кримінальної відповідальності лікарів та фармацевтів, а також роль органів державного контролю у реалізації механізму адміністративної відповідальності щодо окремих різновидів адміністративних правопорушень;
    - поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Трудове право», «Адміністративне право», студенти набувають знань про особливості допуску до професії лікаря та фармацевта (провізора) в Україні та світі, про правовий механізм притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.
      - здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо:
        - застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб'єктів організаційно-господарських повноважень;
        - здійснення нормотворчого процесу суб'єктами організаційно-господарських повноважень у сфері охорони здоров'я;
        - реалізації юридичної відповідальності щодо медичних та фармацевтичних закладів, їх посадових осіб.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми

Навчальна дисципліна «Медичне право» належить загальнообов'язкових навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Цивільне право»; «Господарське право»; «Фінансове право»; «Міжнародне приватне право»; «Конституційне право України»; «Адміністративне право»; «Державне будівництво і місцеве самоврядування».

Кореквізити: «Податкове право», «Митне право», «Інвестиційне право».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Судовий розгляд окремих категорій цивільних справ», «Інвестиційне право», «Банківське право».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- сформулювати поняття та зміст основних категорій медичного права;
- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у медично-правових відносинах;
- проаналізувати взаємодію міжнародних медично-правових систем із вітчизняними інститутами;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів медичного права різних правових систем;
- інтерпретувати основні медично-правові норми, а також розуміти методологію їхнього тлумачення;
- застосовувати норми медичного права на практиці;
- пояснити практику реалізації медично-правових інститутів;
- визначити правову позицію на різних стадіях правозастосування норм медичного права, як зі сторони публічно-правових інституцій, так і з боку фізичних (юридичних) осіб;
- запропонувати проекти правозастосовних актів у різних сферах діяльності в межах медичного права;
- прогнозувати результат впливу проектів нормативно-правових та індивідуальних актів на відносини в сфері медичного права.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

	Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1	(7.09.20-11.09.20)	Законодавство в сфері охорони здоров'я в системі права України	Законодавство в сфері охорони здоров'я в системі права України <i>Основна література: 1-11.</i>	Структура законодавства, що регламентує суспільні відносини в сфері охорони здоров'я. Правова регламентація медичної діяльності в Україні: закони та підзаконні нормативні акти. Правова регламентація фармацевтичної діяльності в Україні: закони та підзаконні нормативні акти. Особливості правового регулювання медичної та фармацевтичної діяльності на місцевому рівні: ієрархія локальних нормативних актів, їх взаємозв'язок із загальнодержавним законодавством.
2	(14.09.20 - 18.09.20)	Конституційно-правове забезпечення діяльності у сфері охорони здоров'я	Конституційно-правове забезпечення діяльності у сфері охорони здоров'я <i>Основна література: 1-11.</i>	Правові гарантії реалізації конституційних прав громадян у сфері охорони здоров'я. Система принципів охорони здоров'я: пріоритет інтересів пацієнта при наданні медичної допомоги;

				соціальний захист громадян у випадку втрати здоров'я; доступність і якість медичної допомоги; неприпустимість відмови в наданні медичної допомоги; дотримання лікарської таємниці; пріоритет профілактики в сфері охорони здоров'я тощо.
3	(21.09.20 - 25.09.20)		Судова практика з вирішення спорів, що виникають під час провадження медичної та фармацевтичної діяльності <i>Основна література: 1-11.</i>	Практика Європейського суду з прав людини щодо вирішення спорів у медичній сфері.
4	(28.09.20 - 2.10.20)	Суб'єкти організаційно-господарських повноважень на ринку товарів і послуг охорони здоров'я	Суб'єкти організаційно-господарських повноважень на ринку товарів і послуг охорони здоров'я <i>Основна література: 1-11.</i>	<p>Проблеми господарського управління сферою охорони здоров'я. Правовий статус Кабінету Міністрів України, міністерств та центральних органів виконавчої влади у контексті державного регулювання медичної та фармацевтичної діяльності.</p> <p>Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти організаційно-господарських повноважень у сфері охорони здоров'я.</p> <p>Місце та роль міжнародних організацій у процесі правового регулювання медичної та фармацевтичної діяльності в Україні.</p> <p>Правовий статус і роль господарських об'єднань, холдингових компаній та асоційованих підприємств на вітчизняному фармацевтичному ринку.</p>
5	(5.10.20- 9.10.20)	Організація охорони здоров'я в Україні	Організація охорони здоров'я в Україні <i>Основна література: 1-11.</i>	Світова практика організації національних систем охорони здоров'я. Проблеми реформування галузі

				охорони здоров'я в Україні: основні недоліки та правові засоби удосконалення. Напрямки та завдання розвитку вітчизняної галузі охорони здоров'я: доктрина та правове забезпечення.
6	(12.10.20 - 16.10.20)		Рівні надання медичної допомоги в Україні <i>Основна література: 1-11.</i>	<p>Поняття, ознаки та правові засоби державного захисту права на охорону здоров'я.</p> <p>Первинна медична допомога: нормативне регулювання, заклади охорони здоров'я, види медичних послуг.</p> <p>Вторинна (спеціалізована) медична допомога: нормативне регулювання, заклади охорони здоров'я, види медичних послуг.</p> <p>Третинна (високоспеціалізована) медична допомога: нормативне регулювання, заклади охорони здоров'я, види медичних послуг.</p> <p>Правові особливості надання екстреної та паліативної допомоги.</p> <p>Класифікація закладів охорони здоров'я за рівнем надання медичної допомоги.</p>
7	(19.10.20 - 23.10.20)	Правові вимоги до провадження господарської діяльності з медичного та фармацевтичного обслуговування	Правові вимоги до провадження господарської діяльності з медичного та фармацевтичного обслуговування <i>Основна література: 1-11.</i>	<p>Загальний порядок заснування закладу охорони здоров'я.</p> <p>Особливості відкриття спеціалізованих лікарень, лікарень особливого типу та закладів медико-соціального захисту.</p>
8	(26.10.20 - 30.10.20)	Правове регулювання відносин з обігу та експлуатації медичних виробів	Правове регулювання відносин з обігу та експлуатації медичних виробів <i>Основна література: 1-11.</i>	<p>Правова характеристика медичних виробів різного призначення.</p> <p>Оцінка відповідності вимогам технічних регламентів і національних стандартів.</p> <p>Правова характеристика активних медичних виробів, які імплантують.</p> <p>Оцінка відповідності вимогам</p>

				технічних регламентів і національних стандартів. Правова характеристика медичних виробів для діагностики <i>in vitro</i> . Оцінка відповідності вимогам технічних регламентів і національних стандартів.
9	(2.11.20-6.11.20)	Професійні та інші кваліфікаційні вимоги до медичних і фармацевтичних працівників	Професійні та інші кваліфікаційні вимоги до медичних і фармацевтичних працівників <i>Основна література: 1-11.</i>	Види медичних і фармацевтичних працівників. Професійна спеціалізація. Кваліфікаційні вимоги до медичних працівників. Кваліфікаційні вимоги до фармацевтичних працівників.
10	(9.11.20-13.11.20)	Правове забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	Правове забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення <i>Основна література: 1-11.</i>	Система правового забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення в Україні. Сфера державного регулювання. Санітарно-епідемічні вимоги до забезпечення безпеки навколишнього середовища. Санітарно-протиепідемічні (профілактичні) заходи. Правове забезпечення якості харчових продуктів. Імунопрофілактика інфекційних захворювань. Порядок вакцинації населення.
11	(16.11.20 - 20.11.20)	Правові основи медичного страхування	Правові основи медичного страхування <i>Основна література: 1-11.</i>	Загальнообов'язкове державне медичне страхування: переваги та недоліки основних правових моделей. Добровільне медичне страхування.
12	(23.11.20 - 27.11.20)		<i>Основна література: 1-11.</i>	Особливості договірної роботи в закладі охорони здоров'я. Система господарських і цивільно-правових угод.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;

4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника
8. підготовки до практичних занять та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Медичне право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. В.М.Пашков. Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 18 с.

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти.

Конституція України від 28.06.1996 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (Дата звернення 28.08.2020)

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів: постанова Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 р. № 753 // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 р. № 385 // Там само. (Дата звернення 28.08.2020)

Про забезпечення закладів охорони здоров'я медичними стандартами, клінічними протоколами та нормативами надання медичної допомоги: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.04.2009 р. № 207 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090401_207.html. (Дата звернення 28.08.2020)

Література

Основна література

1. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр. – [У 2-х ч.] / під заг. ред. М.М. Білінської, Я.Ф. Радиша. – К.: НАДУ, 2013. – Ч. 2. – 484 с.

2. Засоби та механізми господарсько-правового регулювання: кол. моногр. / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, В.С. Мілаш, О.Ю. Битяк та ін.; за наук. ред. Д.В. Задихайла. – Х.: Юрайт, 2013. – 416 с.

3. Майданик Р. Договір про надання медичних послуг / Р. Майданик // Медичне право. – 2010. – № 5 (1). – С. 52 – 66.

4. Олефір А.О. Господарсько-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я: теоретичні та практичні аспекти: моногр. / А.О. Олефір. – Х.: Юрайт, 2012. – 456 с.

5. Олефір А.О. Правовий механізм державних закупівель: стимулювання інноваційності виробництва медичної продукції: моногр. / А.О. Олефір. – К.: Юстініан, 2014. – 447 с.

6. Охорона здоров'я в Україні: організація та законодавче забезпечення / І. А. Голованова, В. П. Лисак, В. М. Пашков та ін.; за заг. ред. В. П. Лисака, В. М. Пашкова, І. А. Голованової. – К.: МОРІОН, 2014. – 368 с.
7. Пашков В.М. Господарсько-правовий статус закладів охорони здоров'я: моногр. / В.М. Пашков. К.: Вид-во МОРІОН, 2008. – 148 с.
8. Пашков В.М. Правове регулювання обігу лікарських засобів / В.М. Пашков. – К.: МОРІОН, 2004. 160 с.
9. Пашков В.М. Проблеми правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я (господарсько-правовий контекст) / В.М. Пашков. – К.: МОРІОН, 2009. – 448 с.
10. Права людини в сфері охорони здоров'я України: проблеми доктрини і практики: зб. мат. кругл. столу (24 вересня 2013 р., м. Київ) / відп. ред. Р.А. Майданик. – Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2013. – 100 с.
11. Стеценко С.Г. Медичне право України: підр. / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, І.Я. Сенюта; за заг. ред. С.Г. Стеценка. – К.: Правова єдність, 2008. 507 с.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити із аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *залік*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Залік складається шляхом тестування в електронній формі. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до заліку, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Залік (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

